ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **X. Y.,** zastoupen JUDr. Marošem Matiaškem, LL.M., advokátem se sídlem Mánesova 1175/48, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 4. 2020, č. j. 13 Az 31/2018 – 77,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 4. 2020, č. j. 13 Az 31/2018 – 77, **se ruší.**

II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 14. 5. 2018, č. j. OAM-518/ZA-ZA11-VL11-2017, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalobci **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**

IV. Odměna a náhrada hotových výdajů advokáta JUDr. Maroše Matiaška, LL.M., **se určují** částkou 8833 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti (60) dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I.
Průběh dosavadního řízení

[1] Žalobou podanou dne 27. 6. 2018 k Městskému soudu v Praze se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 14. 5. 2018, č. j. OAM-518/ZA-ZA11-VL11-2017, jímž žalovaný žalobci neudělil mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a ani § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Ze správního spisu vyplývá, že dne 29. 6. 2017 žalobce podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v České republice. Dne 4. 7. 2017 žalobce k žádosti uvedl, že je kubánské národnosti, má kubánskou státní příslušnost, je svobodný, bezdětný a nemá žádné zdravotní problémy. Nevyznává žádné náboženství a není věřící. Nemá žádné politické přesvědčení, nikdy nebyl členem žádné politické strany, organizace ani nebyl politicky aktivní a nezúčastnil se žádných politických akcí. Před opuštěním země původu žil v H. V roce 2017 přiletěl do Mnichova a odtud tentýž den do České republiky. K důvodům, které ho vedly k podání žádosti, sdělil, že má problémy s policií a dle něj jde o politické problémy. Zmínil, že má strach, že jej pošlou do vězení.

[3] Během pohovoru dne 4. 7. 2017 žalobce sdělil, že od roku 1996 bydlel v H., v domě rozděleném na dvě části, v jedné žil on s přítelkyní a s její matkou, ve druhé pobývala jiná rodina. Na Kubě ve městě C. žije jeho matka a bratr, v České republice má sestru, která je pravděpodobně již českou státní občankou. Žalobce je v kontaktu se svým bratrem. V zemi původu pracoval jako barman do prosince 2016, kdy byl z práce propuštěn. K důvodům propuštění z práce žalobce sdělil, že dne 5. nebo 6. 12. 2016 svému synovci v domě své matky ve městě C. uspořádal oslavu, která se konala krátce po smrti Fidela Castra. Během této oslavy přišla do domu policie a žalobce zatkla. Policisté ho pak odvedli na jeho pracoviště a v přítomnosti kolegů mu vytýkali, že zneuctil Castrovu památku, ostatní museli vyjádřit nesouhlas a odpor. Policistům, kteří mu vytýkali, že uspořádání oslavy v tento okamžik je nevhodné, sdělil, že poté, co Fidel Castro zemřel, vláda nařídila 5 dní celostátního smutku, který již skončil, proto nic neporušil. I přesto byl žalobce odveden na policejní stanici, kde byl zadržen od pátku do pondělí. Na policejní stanici žalobci policisté vyhrožovali, že ho pošlou do vězení.

[4] Zásadním bylo to, že žalobce měl s policií problémy již v minulosti, jelikož se v H. seznámil s českým novinářem („zpravodajem“) jménem A. B. nebo C., který zásoboval kubánskou opozici léky a penězi. Spřátelili se a novinář ho požádal, zda by mu pomohl dostat se k lidem, kterým měl tyto léky a peníze odevzdat, což žalobce udělal. Novinář se pak vrátil do Prahy a napsal nelichotivý článek o Kubě. Když se český reportér chtěl na Kubu vrátit, nebylo mu to umožněno. Mezitím byl žalobce někdy na podzim 2014 nebo 2015 měsíc vyšetřován policií ve vyšetřovací vazbě ohledně kontaktu s uvedeným českým novinářem. Žalobce sdělil, že důvodem jeho zadržení byla účast na protivládních kontrarevolučních aktivitách. Policisté pro něj přišli do domu jeho matky. Žalobce šel s policisty na policejní stanici dobrovolně, aby ho neobvinili z kladení odporu. Byl podezírán z protivládní činnosti, vyslýchán a policisté po něm chtěli nějakou informaci, kterou neměl. Nakonec policie žalobce z ničeho oficiálně neobvinila. Žalobce sdělil, že byl držen ve vazbě, kde skoro každý den probíhaly výslechy. Na každou otázku žalobce odpověděl, že neví, policisté ho poslali zpět do cely, a když usínal, vzbudili ho a odvedli k dalšímu výslechu. Zadržení trvalo zhruba měsíc, poté byl žalobce propuštěn a na policejní stanici v C. musel podepsat, že si je vědom toho, že jej policie bude hlídat. Poté byl žalobce předvolán na policii vždy, když se něco dělo, např. když byl někde nějaký nápis nebo leták. Celkově byl žalobce policií předvolán desetkrát, ale nikdy nebyl z ničeho obviněn.

[5] Naposledy měl žalobce konflikt s policií v souvislosti se zmiňovanou oslavou, kterou uspořádal pro synovce. Pak utekl z C. do domu svého strýce v H., kde pobýval

od prosince 2016 do 6. 4. 2017, kdy z Kuby vycestoval. V H. žalobce problémy neměl, pobýval u strýce, i když v pase měl adresu, na které žil s přítelkyní, se kterou se rozešel. Žalobce sdělil, že své problémy s policií by nemohl vyřešit přestěhováním na jiné místo, jelikož je přesvědčen, že z toho důvodu, že již byl podezírán a vyslýchán kvůli protivládním aktivitám, je veden ve státní databázi policie a tak by o něm policie věděla. Podle žalobce na Kubě funguje morální odsouzení v tom smyslu, že jakmile se někdo ocitne na seznamu policie, tak ho bez dalšího podezírají, že se účastnil aktivit porušujících veřejný pořádek. Žalobcův bratr mu sdělil, že ho policie chtěla zatknout, protože si myslela, že je to žalobce.

[6] Žalobce je přesvědčen, že jakmile se vrátí na Kubu, půjde do vězení, jelikož policie se mu stále snažila prokázat něco, za co by žalobce byl uvězněn. Po smrti Fidela Castra se kubánské zákony ještě zpřísnily. Žalobce není „*jen tak někdo*“, jelikož zná zmíněného českého novináře a také bývalého českého velvyslance, kterého kubánská vláda před 6-7 lety „*vyhodila*“. K tomu, jaké formy vyhrožování na něj policie použila, žalobce sdělil, že se jednalo o slovní výhrůžky, k fyzickému napadení nedošlo, ale varovali ho, že už jeden záznam má. Své problémy s policií žalobce v zemi původu neřešil, jelikož to dle něj řešit nelze. Na otázku, zda měli jeho rodinní příslušníci problémy s policií, žalobce odpověděl, že když přišla do jejich domu policie, jeho matka byla ze situace vystresovaná, bratra v souvislosti s oslavou synovce odvedli na policii spolu se žalobcem a byl pokutován za porušování klidu. I přesto, že na oslavě synovce bylo více dospělých osob, zadržen byl pouze žalobce jakožto organizátor oslavy. Zemi původu se žalobce rozhodl definitivně opustit poté, co mu někdy kolem 20. 12. 2016 volal jeho bratr, a sdělil mu, že ho hledá policie. O opuštění země původu žalobce přemýšlel již dříve, ale neměl možnost vycestovat. Na konci prosince 2016 žalobce psal sestře žijící v České republice a sdělil jí své problémy. Žalobcova sestra mu následně volala a řekla mu, ať přijede za ní do České republiky, a také mu půjčila peníze na vycestování. Žalobce si začal v březnu 2017 na českém zastupitelském úřadu vyřizovat vízum. Neměl problém ani s vyřízením víza ani s vycestováním ze země původu. V České republice žalobce žil v domě své sestry, která mu ukázala Českou republiku, financovala jeho pobyt a také mu zařídila podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Žalobce o možnosti požádat o mezinárodní ochranu věděl již před odjezdem ze země původu. I když žalobce měl povědomí o tom, že existují i jiné možnosti, jak na území České republiky pobývat, rozhodl se, že požádá o mezinárodní ochranu. Na otázku žalovaného, co myslel tím, že měl v zemi původu politické problémy, žalobce odpověděl, že politický problém byl to, že pomáhal českému novináři, jiné politické problémy neměl. Žalobce dále sdělil, že se mu nelíbí kubánský systém, jelikož tam jsou samé povinnosti, nejsou tam svobodné volby, a i když člověk hodně pracuje, dostává málo peněz. Žalobce k tomu zmínil také to, že na něj špatně pohlíželi v zaměstnání, jelikož se nezúčastňoval pravidelných vojenských cvičení. Základní vojenskou službu žalobce již absolvoval. Jiné než popisované potíže žalobce v zemi původu neměl, ani nebyl trestně stíhán.

[7] Žalovaný neshledal u žalobce naplnění podmínek pro udělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu. Konstatoval, že žalobce žádným způsobem neuplatňoval v zemi původu veřejně svá práva a svobody, proto za ně nemohl být pronásledován. Pokud jde o tvrzení žalobce, že za politický problém považoval pomoc českému novináři, žalobce nezmínil, že by tato činnost byla odůvodněna politickými názory, což nevyplývá ani

z obsahu činnosti, jelikož roznos peněz a léků nelze považovat za projev politického názoru. Dle žalovaného navíc tuto činnost v hlavní míře vykonával český „*zpravodajec*“. Žalobce nebyl za tuto spolupráci nijak obviněn či trestán ani fyzicky napaden a byl bez jakýchkoliv potíží propuštěn. Tento incident se odehrál již v roce 2014 nebo 2015 a od té doby již žalobce žádné problémy s bezpečnostními složkami neměl. Zmíněný incident proto bezesporu nebyl důvodem odchodu žalobce z Kuby v roce 2017. To, že žalobce byl od té doby desetkrát předvolán policií, a nebyl nikdy z ničeho obviněn, rovněž nesvědčí o intenzivním zájmu kubánských složek o jeho osobu.

[8] Ani tvrzené druhé zadržení žalobce během rodinné oslavy v roce 2016 není dle žalovaného azylově relevantní, jelikož důvodem zadržení bylo to, že byl vyhlášen státní smutek, a tak se nemohly pořádat žádné akce. Žalovaný v této souvislosti neuvěřil tvrzení žalobce, že daná oslava probíhala až po ukončení oficiálního státního smutku, protože žalobce nebyl schopen s určitostí uvést den konání oslavy ani den smrti Fidela Castra. Žalovaný zdůraznil, že je legitimním právem každého státu příslušnými právními předpisy upravovat, jaké jednání naplňuje znaky přestupku, jak se stalo v posuzované věci. Z popisu chování kubánské policie vůči žalobci nevyplynuly skutečnosti, které by svědčily o jakémkoliv závažném porušování lidských práv. Žalovaný neshledal věrohodnými ani tvrzení žalobce, že byl ze své práce propuštěn z důvodu zadržení na policii, jelikož přiznal, že na něj v práci bylo špatně pohlíženo již předtím, protože se nezúčastňoval vojenských cvičení. Žalovaný na základě žalobcova tvrzení, že nebyl spokojen s výší mzdy v zemi původu, a z toho, že se žalobce nesnažil si po propuštění najít nové zaměstnání, dospěl k závěru, že žalobcovým důvodem pro opuštění země původu je pouze nalezení budoucnosti v České republice. Žalovaný dále konstatoval, že pokud by měly kubánské státní orgány zájem žalobce perzekuovat, učinily by to jiným a efektivnějším způsobem než údajným „*aktem zavržení*“. Dle žalovaného se tyto skutečnosti neudály a žalobce si svůj azylový příběh vytvořil účelově. Pokud by byl žalobce veden na seznamu nežádoucích osob, jak uvedl ve své výpovědi, jistě by mu kubánské státní orgány nepovolily bezproblémově vycestovat ze země původu, minimálně by se o jeho odchod zajímaly. Žalobce neprokázal, že by byl ze strany kubánských bezpečnostních složek či státních orgánů pronásledován ve smyslu zákona o azylu. Žalovaný dále konstatoval, že o tom, že žalobcovy problémy nejsou skutečným důvodem jeho odjezdu z Kuby, svědčí i to, že o mezinárodní ochranu nepožádal bezprostředně po svém odchodu ze země původu, ale až po dvou měsících pobytu v České republice a že žalobce věděl o dalších možnostech, jak si mohl legalizovat v České republice pobyt, ale zvolil mezinárodní ochranu, což byl z jeho strany promyšlený a účelový krok.

[9] Žalovaný neshledal u žalobce ani naplnění podmínek pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, jelikož žalobce v průběhu správního řízení neuvedl, že by měl v zemi původu jakékoliv potíže zapříčiněné jeho rasou, pohlavím, náboženstvím, národností, příslušností k sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Žalovaný konstatoval, že špatná ekonomická situace na Kubě neodůvodňuje udělení azylu žalobci. Žalobce podle žalovaného zcela vědomě zneužil k legalizaci svého pobytu na území České republiky institut mezinárodní ochrany i přesto, že si byl vědom, že svůj pobyt zde si může upravit jinými způsoby. Z výpovědí žalobce dle žalovaného jasně vyplývá, že celý jeho odjezd ze země původu a následné podání žádosti o mezinárodní

ochranu bylo předem připraveným a zcela účelovým krokem s cílem legalizovat si pobyt v České republice, kde má sestru a kde hledá lepší ekonomickou budoucnost.

[10] Žalovaný měl za to, že žalobci nehrozí ani skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu. Žalobce neuvedl a žalovaný nenalezl skutečnosti, na jejichž základě by mohla žalobci hrozit v případě návratu do vlasti vážná újma uložením nebo vykonáním trestu smrti. Žalobcovo tvrzení, že by okamžitě po návratu do země původu byl uvězněn, považoval žalovaný za ničím nepodloženou spekulaci. V této souvislosti se žalovaný zabýval objektivními možnostmi občanů Kuby opouštět tuto zemi a opětovně se tam vracet, přičemž dospěl k závěru, že novela kubánského migračního zákona rozšířila možnosti kubánských občanů cestovat do zahraničí. Zákon je ze strany kubánských orgánů ve většině případů dodržován. Žalovaný neeviduje žádný případ postihu neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu vracejících se do Kubánské republiky. Žalovaný rovněž nemá informace o tom, že by tyto osoby čelily systematickému znevýhodňování, diskriminaci či sledování ze strany kubánských orgánů.

[11] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu k Městskému soudu v Praze, který ji rozsudkem ze dne 28. 4. 2020, č. j. 13 Az 31/2018 – 77, zamítl. Městský soud předně konstatoval, že žalovaný postupoval v souladu s § 3 a § 50 odst. 3 a 4 správního řádu. Při posuzování žádosti žalobce přihlédl ke všem skutečnostem, které v řízení vyšly najevo, k tvrzením žalobce a své závěry dostatečně odůvodnil. Žalovaný se obavami žalobce z pronásledování z politických důvodů dostatečně zabýval a městský soud se s hodnocením žalovaného ztotožnil. Žalobce sice poukázal na své zadržení, ke kterému mělo dojít na podzim roku 2014 nebo 2015 poté, co pomohl českému novináři, který podporoval kubánskou opozici, a na následné předvolávání policií k výslechům, nicméně tyto skutečnosti bezprostředně nevedly k rozhodnutí žalobce opustit zemi původu. Žalobce nikdy nebyl z ničeho obviněn, nebyl trestně stíhán, s policií spolupracoval, policejní stanici navštěvoval dobrovolně a nedošlo ani k jeho fyzickému napadení. Ani při zadržení žalobce během jím pořádané oslavy nebylo proti němu použito fyzického násilí a žalobce byl po několika dnech propuštěn, aniž by byl z čehokoli obviněn. Městský soud zdůraznil, že kdyby byl žalobce skutečně pro kubánské státní orgány či bezpečnostní složky zájmovou osobou, jistě by nemohl bez jakýchkoli potíží získat vízum a z Kubánské republiky bez problémů vycestovat. Zájem státních orgánů o žalobce a jejich jednání vůči němu tak nenabylo takové intenzity, že by se jednalo o pronásledování ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu.

[12] Městský soud konstatoval, že žalovaný se ke všem tvrzením žalobce vyjádřil, věnoval jim patřičnou pozornost a dostatečně se vypořádal s tím, proč uváděné skutečnosti nepovažoval za důvod pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Městský soud také souhlasil se žalovaným, že ve výpovědi žalobce byly rozpory, pro které lze pochybovat o jeho věrohodnosti. Závěry žalovaného shledal městský soud jako správné i z toho důvodu, že žalobce neopustil zemi původu bezprostředně po událostech, které označil za důvody pro podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, a v České republice požádal o udělení mezinárodní ochrany až s časovým odstupem od svého příletu. Podle městského soudu žalobce na základě jeho tvrzení nelze považovat za opozičního aktivistu, jelikož žalobce své politické názory neprojevoval, nebyl politicky aktivní. Kromě dvou zadržení a opakovaného předvolávání k výslechům neměl žalobce žádné problémy se

státními orgány a mohl bez potíží z Kubánské republiky vycestovat. Městský soud konstatoval, že nebylo shledáno, že by žalobce byl na Kubě pronásledován dle § 12 zákona o azylu či že by mu tam hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu.

[13] Podle městského soudu se žalovaný dostatečně zabýval také politickou a bezpečnostní situací v Kubánské republice, k čemuž shromáždil dostatek informací o zemi původu. S odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2020, č. j. 6 Azs 197/2019 – 45; všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz) městský soud konstatoval, že současná situace v Kubánské republice není sama o sobě důvodem pro udělení mezinárodní ochrany. Žalobce nelze považovat za opozičního aktivistu, který by byl pro kubánské státní orgány či bezpečnostní složky zájmovou osobou. Městský soud konstatoval, že stav dodržování lidských práv v Kubánské republice sice obecně není dobrý, avšak tato skutečnost sama o sobě není důvodem k udělení mezinárodní ochrany (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2008, č. j. 5 Azs 5/2008 – 53). Bylo třeba posoudit individuální situaci žalobce, což žalovaný učinil.

II.
Obsah kasační stížností a vyjádření žalovaného

[14] Žalobce (stěžovatel) napadl rozsudek městského soudu kasační stížností, v níž odkazuje na důvody dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[15] Stěžovatel má za to, že je jeho kasační stížnost přijatelná, neboť žalovaný ani městský soud neposoudili shromážděné podklady o zemi původu jednotlivě a ve vzájemných souvislostech s ohledem na individuální okolnosti případu stěžovatele a dospěli tak k nesprávnému závěru, že stěžovateli na Kubě nehrozí pronásledování ani skutečné nebezpečí vážné újmy. Tímto posouzením se žalovaný i městský soud dopustili zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Městský soud hodnotil nesprávně a v rozporu s dosavadní judikaturou také stěžovatelovu věrohodnost.

[16] Stěžovatel namítá, že v jeho případě jsou splněny podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12 písm. a) a b) zákona o azylu, jelikož politické důvody lze spatřovat v chování státních bezpečnostních složek, které stěžovatele po čtyři dny zadržely na policejní stanici z důvodu pořádané oslavy údajně v období státem nařízeného smutku, tedy na základě politického pozadí. Je pochopitelné, že v období státního smutku není vhodné oslavovat, ale stěžovatel oslavu pořádal až po jeho skončení a zbavení osobní svobody stěžovatele a jeho vyslýchání po dobu několika dní je dle něj nepřiměřenou reakcí. Co se týče podpory českého novináře a pomoci s distribucí léků a peněz opozici, tak již ze samotného popisu činnosti vykonávané stěžovatelem plyne její politická motivace. Stěžovatel se pak v důsledku opakovaného hledání a předvolávání ze strany policie rozhodl, že Kubu opustí. Městský soud tak měl přihlédnout i k této stránce věci, a nikoliv pouze konstatovat, že stěžovatel nebyl politicky aktivní.

[17] Držení stěžovatele ve vyšetřovací vazbě po dobu jednoho měsíce, kde byl vyslýchán i v noci, a rovněž jeho několikadenní zadržení po oslavě uspořádané pro jeho synovce nelze zlehčovat. Žalovaný označuje odvedení na policejní stanici za „*dobrovolné návštěvy policejní stanice*“ a bagatelizuje tak zásah do práv stěžovatele. Dle stěžovatele i neustálý dohled policie nad jeho životem a aktivitami lze podřadit pod definici pronásledování podle § 2 odst. 4 zákona o azylu, a to jakožto opatření působící psychický nátlak. Ze stěžovatelem popsaných skutečností lze dovodit, že mu v případě návratu na Kubu hrozí vážná újma podle § 14a zákona o azylu, neboť nelze vyloučit zájem policie o něj, jelikož se po něm sháněla i po jeho odchodu ze země. Stěžovatel v této souvislosti odkázal na zprávu Human Rights Watch, dle které kubánská vláda nadále používá svévolné zadržování, kterým zastrašuje kritiky, nezávislé aktivisty, politické odpůrce a jiné osoby. V kontextu událostí, které stěžovatel během života na Kubě prožil, nelze vystačit s vysvětlením, podle něhož státní orgány nemají skutečný zájem o stěžovatele, když mu umožnily ze země původu vycestovat.

[18] K věrohodnosti své výpovědi stěžovatel namítá, že pokud měl žalovaný pochyby o jím tvrzených událostech, mohl se na ně stěžovatele dodatečně doptat, a nikoliv rezignovat na řádné zjištění skutkového stavu. Nesrovnalosti, které žalovaný uvedl v žalobou napadeném rozhodnutí, se nedotýkají zásadních skutečností, tedy omezení osobní svobody stěžovatele, dohledu nad ním a opakovaného předvolávání policií. Stěžovatel se domnívá, že žalovaný tyto údajné nesrovnalosti účelově zveličuje a dovozuje z nich, že celý jeho odjezd ze země původu byl předem připraveným a účelovým krokem. Naopak skutečnosti svědčící ve prospěch stěžovatele nebyly žalovaným ani městským soudem dostatečně vzaty v potaz, což je v rozporu s § 50 odst. 3 správního řádu. Stěžovateli nelze vytýkat, že neopustil Kubu bezprostředně po událostech, jež nakonec vedly k jeho odchodu, jelikož učinit rozhodnutí opustit zemi původu není snadné. Poslední incident s policií se stal v prosinci 2016 a stěžovatel přicestoval do České republiky v dubnu 2017. Nelze tedy bez dalšího usuzovat, že stěžovatelův odchod nebyl zapříčiněn jeho zadržením.

[19] Stěžovateli nelze klást k tíži ani to, že požádal o mezinárodní ochranu až po dvou měsících svého pobytu na území, jelikož vysvětlil, že přijel na základě víza a neměl tedy potřebu zajišťovat si jiné pobytové oprávnění ihned po příjezdu na území. Stěžovatel také doplnil, že nerozuměl azylové ani pobytové problematice na území ČR, a vše tak bylo v rukou jeho sestry, která ho instruovala, jak má postupovat. Stěžovatel je toho názoru, že žalovaný a městský soud nesprávně dospěli k závěru o jeho nevěrohodnosti, když opomenuli přistupovat k jeho výpovědi v souladu se zásadami, které se v azylovém řízení uplatňují v případě existence drobných nesrovnalostí a v případě důkazní nouze.

[20] Stěžovatel dále s odkazem na informace o zemi původu zdůraznil, že situace v Kubánské republice není stabilní. Konstatování městského soudu, že stav dodržování lidských práv na Kubě obecně není dobrý, ale bylo potřeba posoudit také individuální situaci stěžovatele, což žalovaný učinil, je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a také nemá oporu ve správním spisu, jelikož stěžovatel sdělil, že byl ze strany policie perzekuován. Stěžovatel uvádí, že usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2020, č. j. 6 Azs 197/2019 – 45, na které městský soud odkazoval, není na nyní posuzovanou věc přiléhavé, jelikož hovoří o odpadnutí překážek navrácení se do země původu pro občany Kuby, kterým byla udělena mezinárodní ochrana, a to v důsledku změny migračních

zákonů. Podle stěžovatele jím citované a také ve spise obsažené informace o zemi původu jasně vypovídají o tom, že stěžovateli v zemi původu hrozí pronásledování za uplatňování politických práv a svobod a pro zastávání určitých politických názorů. S ohledem na neustálý dozor bezpečnostních složek nad stěžovatelem nelze ani vyloučit, že by mu v případě nuceného návratu na Kubu hrozila vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu.

[21] Vzhledem k uvedenému stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek městského soudu i rozhodnutí žalovaného zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[22] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti konstatoval, že stěžovatel pouze neguje závěr městského soudu v napadeném rozsudku, aniž by vysvětlil, v čem spočívá jeho nesprávnost či nepřezkoumatelnost. Městský soud se dle žalovaného se všemi žalobními námitkami srozumitelným a zákonným způsobem vypořádal. Nevěrohodnost stěžovatele dle žalovaného spočívala v tom, že jeho azylový příběh ve svém souhrnu není možné považovat za zcela pravdivý. Stěžovatelem předestřené azylové důvody jsou účelově nadhodnocovány, přičemž žalovaný zdůvodnil, proč tvrzená příkoří stěžovatel nepociťoval tak palčivě, jak uvádí. To podpořily i informace o zemi původu, které si žalovaný obstaral. Podle žalovaného stěžovatel neuvedl žádné významné individuální okolnosti, které by ho odlišovaly od ostatních obyvatel Kuby, a ani obecná tvrzení o stavu dodržování lidských práv na Kubě stěžovatel nepodpořil žádnou azylově relevantní událostí ze svého života. Svou pobytovou situaci by měl stěžovatel dle žalovaného řešit prostřednictvím zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Žalovaný dále odkázal na obsah žalobou napadeného rozhodnutí, ztotožnil se s rozsudkem městského soudu a navrhl, aby Nevyšší správní soud kasační stížnost pro nepřijatelnost odmítl, případně aby ji zamítl.

III.
Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[23] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že je podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[24] Nejvyšší správní soud se dále ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu *„přesah vlastních zájmů stěžovatele“*, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu*.

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně*. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele*.

[25] Stěžovatel v tomto případě namítá taková zásadní pochybení městského soudu (zejména při posouzení stěžovatelem tvrzených skutečností v kontextu shromážděných informací o zemi původu, na základě čehož měl městský soud dospět k nesprávnému závěru, že stěžovateli nehrozí v zemi původu pronásledování či vážná újma), která by mohla mít dopad do jeho hmotně právního postavení a kterou navíc nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační stížnosti *prima facie* vyloučit. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná.

[26] Nejvyšší správní soud dále přistoupil k přezkoumání napadeného rozsudku městského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí městského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[27] Na úvod Nejvyšší správní soud připomíná, že zákon o azylu transponuje, resp. měl již k datu rozhodnutí žalovaného transponovat, do českého právního řádu mj. směrnici 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (přepracované znění) (dále jen „kvalifikační směrnice“), a směrnici 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepracované znění) (dále jen „procedurální směrnice“), a proto je třeba při výkladu zákona o azylu respektovat zásadu jeho eurokonformního výkladu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 – 67, publ. pod č. 1713/2008 Sb. NSS), případně použít ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu přímo ustanovení příslušné směrnice tam, kde vnitrostátní transpozice v daném období absentovala či bohužel stále absentuje.

[28] Podstatou stěžovatelových námitek je jeho nesouhlas se závěry městského soudu i žalovaného ohledně toho, že chování kubánské policie vůči němu nedosahuje intenzity pronásledování a že nemá souvislost s azylově relevantními důvody pronásledování. Stěžovatel v tomto smyslu namítá, že žalovaný a následně i městský soud nesprávně posoudili, že stěžovatel nesplňuje podmínky pro udělení azylu ve smyslu § 12 písm. a) ani b) zákona o azylu, jelikož nebyl politicky aktivní a nijak neprojevoval své politické názory. Podle stěžovatele žalovaný i městský soud také zcela nesprávně označili

výpověď stěžovatele za nevěrohodnou, aniž by měl stěžovatel možnost údajné nesrovnalosti vysvětlit.

[29] Žalovaný zpochybnil hodnověrnost výpovědi stěžovatele, resp. konstatoval, že stěžovatelovy problémy nejsou skutečným důvodem jeho odjezdu a podání jeho žádosti bylo zcela účelovým krokem s cílem zajistit si lepší budoucnost. Své pochybnosti zakládají žalovaný i městský soud jednak na tom, že stěžovatel požádal o mezinárodní ochranu (v červnu 2017) tedy až dva měsíce po té, co přicestoval do ČR (duben 2017), a věděl o dalších možnostech, jak mohl svůj pobyt na území ČR legalizovat. Dále o účelovosti jeho rozhodnutí opustit zemi původu má dle žalovaného svědčit i to, že stěžovatel projevil nespokojenost s výší mezd na Kubě i z toho, že mu jeho sestra zaplatila cestu do ČR. Dalším důvodem pro závěr o pochybnostech o hodnověrnosti stěžovatele byly dle žalovaného i městského soudu údajné rozpory ve stěžovatelově výpovědi.

[30] Je jistě pravdou, že prodlení s podáním žádosti o udělení mezinárodní ochrany je faktorem, který by mohl, pokud by byl podpořen dalšími zjištěnými skutečnostmi, nasvědčovat závěru o nehodnověrnosti výpovědi žadatele, avšak dobu dvou měsíců nelze v daném případě považovat za zcela nepřiměřené zdržení, zvláště když stěžovatel, jak uvádí v kasační stížnosti, měl krátkodobý pobyt v ČR vyřešen na základě jemu uděleného víza a zároveň během pohovoru vysvětlil, že se v otázce podání žádosti o mezinárodní ochranu řídil pokyny své sestry, které důvěřoval, neboť se sám v poměrech v ČR, ani v otázkách řízení ve věci mezinárodní ochrany, neorientoval. Sestra, která ho odvezla do přijímacího střediska Zastávka, pracuje a má dítě, takže si musela vybrat volno, aby mohla cestu podniknout. Žalovaný ve svém rozhodnutí označil toto vysvětlení stěžovatele za nedostatečné, aniž by však vyložil, jaké důvody ho k tomuto závěru vedly.

[31] Ani skutečnost, že stěžovatel, jako v podstatě každý žadatel o mezinárodní ochranu, v konečném důsledku žádal o její udělení proto, aby mohl v ČR dlouhodobě legálně pobývat, což žalovaný vždy označuje jako „*snahu o legalizaci pobytu na území ČR*“, sama o sobě nepostačuje k vyloučení možnosti udělení mezinárodní ochrany, neboť vůbec nevylučuje, že žadatel hledá ochranu v ČR (tedy chce zde „legálně pobývat“) právě proto, že má odůvodněný strach z pronásledování v zemi původu z azylově relevantních důvodů nebo že by v případě navrácení do této země čelil skutečnému nebezpečí vážné újmy zakládajícímu nárok na doplňkovou ochranu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 5. 2011, č. j. 5 Azs 6/2011 – 49).

[32] Stejně tak je v tomto smyslu zcela nepodstatné, že stěžovatel měl povědomí o možnostech, jak může cizinec na území ČR legálně pobývat, ale rozhodl se požádat o mezinárodní ochranu. Stěžovateli nemůže být přičítáno k tíži, že cosi „tuší“ o existenci i jiných pobytových titulů, než je mezinárodní ochrana, navíc stěžovatel ani nezmínil, že by splňoval podmínky pro udělení některého z nich. Ani žalovaný se nijak nezabýval tím, jestli stěžovatel skutečně mohl svůj dlouhodobý pobyt na území ČR vyřešit prostřednictvím jím zmíněného zákona o pobytu cizinců, přičemž vzhledem k okolnostem nyní posuzované věci není pravděpodobné, že by stěžovatel splňoval podmínky pro přiznání některého jiného pobytového titulu (a ani kdyby tomu tak bylo, nevylučovalo by to stěžovatelův případný nárok na mezinárodní ochranu). Na základě zjištěného skutkového stavu rozhodně nelze tvrdit, že by stěžovatel vědomě zneužil institutu

mezinárodní ochrany. Žalovaný (nejen) v tomto ohledu výpověď stěžovatele hrubě překrucuje a oddává se spekulacím, které ze stěžovatelových tvrzení vůbec nevyplývají.

[33] O účelovosti stěžovatelovy žádosti nemůže sama o sobě svědčit ani skutečnost, že stěžovatel ve své výpovědi spíše mimochodem mezi vícero stinnými stránkami života na Kubě zmínil i nízké mzdy. Stěžovatel však od počátku jednoznačně uváděl jakožto důvod podání žádosti o mezinárodní ochranu jím popisované potíže s kubánskou policií, o nichž je přesvědčen, že jsou politicky motivovány, nikoli ekonomické důvody, které mu podsouvá žalovaný. Nejvyššímu správnímu soudu není ani zřejmé, jak podporuje závěr žalovaného a městského soudu o údajné účelovosti stěžovatelovy žádosti to, že za něj náklady na cestu do ČR platila jeho sestra. Z této skutečnosti nelze na základě zjištěného skutkového stavu dovodit nic jiného, než že stěžovatel neměl na cestu do ČR dostatek finančních prostředků, patrně i z toho důvodu, že byl propuštěn ze zaměstnání po „aktu zavržení“ v důsledku pořádání rodinné oslavy po smrti Fidela Castra. Zcela nepodložené, jakož i z hlediska předmětu řízení irelevantní, je v této souvislosti také tvrzení žalovaného, že se stěžovatel po svém propuštění z práce ani nesnažil najít si nové zaměstnání. Stěžovatel ve své výpovědi pouze sdělil, že poté, co byl v prosinci 2016 ze svého zaměstnání propuštěn, do svého odjezdu ze země původu v dubnu 2017 již nepracoval.

[34] Nejvyšší správní soud připomíná, že závěr žalovaného o tom, že azylový příběh žadatele či jeho část jsou nevěrohodné, je podmíněn důsledným přezkoumáním hodnověrnosti této výpovědi, na což by se měl zaměřit pohovor s žadatelem a jeho výpověď by následně měla být řádně vyhodnocena dle obecně uznávaných indikátorů hodnověrnosti (věrohodnosti), jak jsou v podstatě shrnuty v čl. 4 odst. 5 kvalifikační směrnice. Mezi ně patří zejména vnitřní a vnější konzistentnost žadatelovy výpovědi, otázka, zda je tato výpověď dostatečně konkrétní, její plausibilita ve světle mimo jiné relevantních informací o zemi původu atd. (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2008, č. j. 1 Azs 18/2007 – 55, ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 – 74, ze dne 25. 6. 2015, č. j. 4 Azs 71/2015 – 54, publ. pod č. 3279/2015 Sb. NSS, nebo ze dne 12. 4. 2021, č. j. 5 Azs 97/2019 – 41).

[35] Takový komplexní test však žalovaný ani městský soud neprovedli, nehodnověrnost výpovědi stěžovatele konstatovali bez jejího důsledného přezkoumání, a to za situace, kdy výše shrnutá výpověď stěžovatele ve správním řízení působí, přinejmenším *prima facie*, hodnověrným dojmem, neboť obsahuje dostatečně konkrétní popis toho, čemu byl stěžovatel ze strany kubánské policie vystaven, a tento azylový příběh přitom nevykazuje žádné logické či jiné zjevné vnitřní rozpory a odpovídá, jak bude dále vysvětleno, rovněž informacím o zemi původu, které shromáždil žalovaný a které tak jsou součástí správního spisu.

[36] Jestliže měl žalovaný i přesto pochybnosti o hodnověrnosti stěžovatelovy výpovědi, měl se při pohovoru k žádosti o mezinárodní ochranu na tyto otázky zaměřit a domnělé rozpory stěžovateli předestřít a dát mu tak v souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2008, č. j. 1 Azs 18/2007 - 55) možnost je vysvětlit. Takto ovšem žalovaný nepostupoval, přičemž navíc nic z toho, co žalovaný stěžovateli vytkl, za zásadní rozpor či nedostatek svědčící o nehodnověrnosti výpovědi stěžovatele považovat nelze.

[37] Žalovaný v této souvislosti zmínil, že stěžovatel nebyl schopen sdělit příjmení zpravodaje, kterému měl pomáhat s distribucí léků a peněz kubánské opozici, přičemž ho jednou označil za novináře a poté za policistu, což dle žalovaného nesvědčí o jakýchkoli hlubokých znalostech stěžovatele o této osobě. Stěžovatel však ke jménu a příjmení novináře sdělil, že „*zní jako A. B. nebo C.*“. Pouze ze skutečnosti, že si stěžovatel nepamatoval přesné znění jména a příjmení českého novináře, ani z toho, že při výslechu jednou zmínil, že „*i český policista nemohl vstoupit na Kubu*“, nemohl žalovaný dospět k závěru o nehodnověrnosti této části stěžovatelovy výpovědi (přičemž už vůbec není zřejmé, proč by k tomu, aby se tento azylový příběh odehrál tak, jak stěžovatel vylíčil, bylo nezbytné, aby stěžovatel vykazoval „*hluboké znalosti o této osobě*“). Nejvyšší správní soud přitom musí žalovaného upozornit, že sám ve svém rozhodnutí hovoří o této osobě nejdříve jako o „*zpravodajovi*“ a poté jako o „*zpravodajcovi*“. Nejvyšší správní soud souhlasí s tím, co stěžovatel uvádí v kasační stížnosti, tedy, že uvedeným novinářem je pravděpodobně reportér A. B., který je autorem mnoha českých i zahraničních článků týkajících se i Kubánské republiky (dle stěžovatele je dopisovatelem D. E. a dříve spolupracoval s Lidovými novinami). Žalovaný mohl v této souvislosti provést výslech tohoto reportéra, aby ověřil, zda jsou tvrzení stěžovatele ohledně spolupráce s ním, která byla v posuzované věci zcela zásadní, pravdivá, a případně zjistil podrobnosti o tom, jak tato spolupráce probíhala a jaké z ní kubánské úřady vyvodily důsledky. Ani k tomuto logickému kroku, který by mohl velmi podstatně přispět k ověření hodnověrnosti stěžovatelovy výpovědi, ovšem žalovaný nepřistoupil.

[38] Žalovaný dále „*neuvěřil*“ tvrzení stěžovatele, že oslava, kterou uspořádal pro svého synovce a pro jejíž pořádání byl na několik dní zadržován policií i propuštěn ze zaměstnání, probíhala již po ukončení oficiálního státního smutku, jelikož stěžovatel nedokázal s určitostí uvést ani den smrti Fidela Castra ani datum konané oslavy. Po žadateli o mezinárodní ochranu však nelze vždy požadovat znalost přesných dat všech líčených událostí, zvlášť když pohovor, při kterém stěžovatel o těchto událostech hovořil, byl se stěžovatelem proveden až s odstupem několika měsíců. Stěžovatel však žalovanému přesto sdělil velmi konkrétní časový rámec těchto událostí, když uvedl, že Fidel Castro zemřel dne 24. nebo 25. 11. 2016 a oslava se konala dne 5. nebo 6. 12. 2016, přičemž dle stěžovatele měl oficiální smutek trvat 5 dnů. Velmi jednoduše lze z veřejně dostupných zdrojů ověřit, že Fidel Castro skutečně zemřel dne 25. 11. 2016, takže pokud se oslava konala dne 5. nebo 6. 12. 2016, dělo se tak deset, resp. jedenáct dnů po jeho smrti. Bylo na žalovaném, aby z informací o zemi původu ověřil, jak dlouho trval státní smutek, a zda se tedy oslava konala v době tohoto smutku, nebo až po něm, případně, jakým způsobem bylo sankcionováno jeho porušení, či zda zákaz pořádání podobných akcí platil i po jeho skončení. Nic z toho žalovaný neučinil a žádné skutečné rozpory ve výpovědi stěžovatele v daném ohledu nezjistil.

[39] Nesprávný je i závěr žalovaného o nevěrohodnosti tvrzení stěžovatele, že byl propuštěn z práce po té, co byl vůči němu proveden „akt zvržení“, jelikož stěžovatel přiznal, že již dříve na něj v práci špatně pohlíželi kvůli tomu, že se nezúčastňoval vojenských cvičení. To, že stěžovatel byl negativně hodnocen již dříve, a to opět z důvodů, které mají souvislost s hodnocením jeho „politické spolehlivosti“ (vůle účastnit se oficiálních vojenských cvičení), ani v nejmenším nevylučuje, že bezprostředním důvodem propuštění byl až onen akt zavržení, tedy to, že ho policie přivedla na pracoviště a

v přítomnosti jeho spolupracovníků mu vytýkala, že zneuctil památku Fidela Castra, s čímž museli ostatní vyjádřit nesouhlas. Nejvyšší správní soud nevidí ani žádný rozpor mezi tvrzením stěžovatele, že město C. opustil kolem 20. 12. 2016 a odjel do H. poté, co někdo „*hodil po městě C. letáky*“ (patrně s politickým protirežimním obsahem), přičemž stěžovatel předpokládal, že si pro něj jakožto z hlediska režimu „politicky nespolehlivou osobu“ opět přijde policie tak jako v obdobných případech v minulosti, a jeho následným tvrzením, že se definitivně rozhodl opustit zemi původu na základě toho, že mu někdy kolem 20. 12. 2016 zavolal bratr, že ho přišla hledat policie. Není vyloučeno, že se obě události mohly odehrát v druhé polovině prosince 2016, přičemž první z nich mohla být důvodem stěžovatelova odchodu z C. do H. a na základě druhé v něm mohlo uzrát přesvědčení, že musí opustit Kubu jako takovou, neboť by ho policie nakonec dostihla i v hlavním městě. To, že se tak do jeho odletu nestalo, opět žádné ze stěžovatelových tvrzení nezpochybňuje.

[40] Za důkaz nehodnověrnosti výpovědi stěžovatele nelze považovat ani to, že se stěžovatel dle svého tvrzení rozhodl opustit zemi původu a požádat za pomoci své sestry v ČR o mezinárodní ochranu až po svém krátkodobém zadržení v souvislosti s pořádáním zmiňované oslavy, a ne již dříve po té, co byl v souvislosti se spoluprací s českým reportérem na měsíc uvězněn a vyslýchán. Lze přisvědčit stěžovateli, že rozhodnutí opustit vlast se většinou nerodí lehce a že teprve v souvislosti s posledními zmiňovanými událostmi mohl stěžovatel nabýt přesvědčení, že jeho další setrvání v zemi původu je neudržitelné.

[41] Žalovaný své pochybnosti o hodnověrnosti tvrzení stěžovatele opřel pouze o jím vesměs neopodstatněně dovozované rozpory ve výpovědích stěžovatele, aniž by své subjektivní pochybnosti podložil objektivními zjištěními a také dostatečně přesně zaměřenými informacemi o zemi původu a zjistil tak skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti ve smyslu § 3 správního řádu. V této souvislosti zdejší soud rovněž konstatuje, že odpovědnost za náležité zjištění reálií o zemi původu nese ve věcech mezinárodní ochrany žalovaný (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005 – 58, a ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 – 81, publ. pod č. 1825/2009 Sb. NSS), přičemž požadavky na tyto informace už nevycházejí jen z čl. 4 kvalifikační směrnice a čl. 10 procedurální směrnice, ale stanoví je přímo i § 23c písm. c) zákona o azylu, který mezi podklady rozhodnutí ve věcech mezinárodní ochrany řadí „*přesné a aktuální informace z různých zdrojů*“ o zemi původu. Žalovaný tuto svou zákonnou povinnost nesplnil, neboť si neopatřil dostatek adresných podkladů k tomu, aby mohl prověřit hodnověrnost stěžovatelových tvrzení způsobem, který zamýšlel.

[42] Nejvyšší správní uzavírá, že nesdílí závěry žalovaného ani městského soudu o nehodnověrnosti výpovědi stěžovatele, resp. o účelovosti jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

[43] Pokud jde o další stížní námitky, již mnohokrát Nejvyšší správní soud ve své judikatuře připomněl, co se rozumí odůvodněným strachem z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Například v rozsudku ze dne 31. 1. 2020, č. j. 5 Azs 105/2018 – 46, publ. pod č. 4029/2020 Sb. NSS, Nejvyšší správní soud konstatoval:

„Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 5. 2009, č. j. 5 Azs 36/2008 – 119, musí žadatel pro vznik nároku na azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu kumulativně

splnit následující prvky definice uprchlíka: „(1) Musí se nacházet mimo zemi svého původu (tato podmínka není explicitně v zákoně o azylu stanovena, neboť se presumuje z povahy věci); (2) musí mít odůvodněný strach (...); (3) jemu hrozící újma musí dosahovat intenzity pronásledování (...); (4) ochrana v zemi původu selhala (...); (5) musí být pronásledován z azylově relevantních důvodů (...); a (6) nesmí se na něj vztahovat vylučující klauzule (viz § 15 zákona o azylu).“ První kritérium je splněno již jen přítomností stěžovatele na území České republiky, je však třeba se zaměřit na kritéria následující.

Posuzování odůvodněnosti strachu z pronásledování je úzce spjato s dalšími kritérii, jelikož, jak Nejvyšší správní soud již několikrát judikoval, posouzení nároku na udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu je postaveno na potencialitě pronásledování v budoucnu po případném návratu žadatele do země původu, jedná se tedy, obdobně jako u posuzování skutečného nebezpečí vážné újmy pro účely doplňkové ochrany, o prospektivní rozhodování (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2008, č. j. 4 Azs 47/2007 - 60, či ze dne 9. 6. 2008, č. j. 5 Azs 18/2008 – 83). Samotný § 12 písm. b) zákona o azylu pracuje s pojmem strachu jako subjektivním prvkem a odůvodněností strachu z pronásledování jako objektivním prvkem, nestanoví však podmínku faktického pronásledování v minulosti, byť taková skutečnost je velmi významnou indicií přiměřené pravděpodobnosti pronásledování i v budoucnu. V každém případě je však zkoumána možnost budoucího pronásledování, přičemž je využíván standard přiměřené pravděpodobnosti, což znamená, že tato možnost musí být reálná, nikoliv pouze hypotetická, rozhodně však nemusí dosahovat či přesahovat 50 % (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006 - 82, a ze dne 13. 8. 2010, č. j. 4 Azs 11/2010 - 112). Z čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice vyplývá, že pokud vyjde najevo skutečnost ukazující na „předchozí pronásledování žadatele, jedná se o závažný ukazatel odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy“.“

[44] V rozsudku ze dne 31. 7. 2014, č. j. 5 Azs 20/2014 – 44, Nejvyšší správní soud dále konstatoval: „*Obdobné podmínky platí v případě § 12 písm. a) zákona o azylu, jen s tím rozdílem, že toto ustanovení speciálně cílí na jediný důvod pronásledování, jenž se do určité míry překrývá (ovšem neshoduje) s jedním z důvodů pronásledování dle § 12 písm. b) zákona o azylu (na základě zastávání určitých politických názorů) zahrnutých v podmínce (5), a na zkušenost již uskutečněného (prožitého) pronásledování, o niž se objektivně opírá též odůvodněný strach z dalšího pronásledování v případě návratu ve smyslu podmínky (2).*“

[45] V tomto smyslu bylo tudíž třeba zkoumat „incidenty“ popsané stěžovatelem, jež proběhly v minulosti, s ohledem na to, zda indikují přiměřenou pravděpodobnost pronásledování stěžovatele z azylově relevantních důvodů v budoucnosti (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2019, č. j. 9 Azs 39/2019 – 77, publ. pod č. 3924/2019 Sb. NSS).

[46] Stěžovatel ve výpovědi, jejíž hodnověrnost žalovaný doposud relevantně nezpochybnil, spojoval problémy, které měl s kubánskou policií s tím, že pomáhal českému novináři s distribucí léků a peněz kubánské opozici, pročež byl měsíc držen ve vyšetřovací vazbě a podrobován opakovaným výslechům. Jakmile stěžovatel usnul, byl vzbuzen a znovu vyslýchán. Následně byl policií sledován a celkem desetkrát předvolán na policii v případě jakýkoli incidentů či protirežimních aktivit, k nimž ve městě C. docházelo. Stěžovatel byl dle své výpovědi následně opětovně zadržen kvůli pořádání

rodinné oslavy krátce po smrti Fidela Castra na čtyři dny policií, přičemž mu bylo opětovně vyhrožováno uvězněním. Kubánská policie stěžovatele také zavedla do jeho zaměstnání, kde uspořádala „akt zavržení“, při kterém museli spolupracovníci stěžovatele vyjádřit odpor nad tím, že stěžovatel údajně zneuctil památku Fidela Castra, a na základě toho byl stěžovatel ze zaměstnání propuštěn.

[47] Žalovaný ani městský soud v prvé řadě nepovažovali popsané jednání kubánské policie vůči stěžovateli za natolik intenzivní, aby bylo možné dospět k závěru, že stěžovatel byl ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu pronásledován, resp. že má odůvodněný strach z pronásledování v budoucnu.

[48] V již citovaném rozsudku ze dne 31. 1. 2020, č. j. 5 Azs 105/2018 – 46, Nejvyšší správní soud k definici pronásledování zdůraznil následující: „*Pronásledování je v § 2 odst. 4 zákona o azylu definováno jako „závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání anebo jednání, která ve svém souběhu dosahují intenzity pronásledování, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování“. Toto ustanovení musí být samozřejmě vykládáno v souladu s čl. 9 kvalifikační směrnice, který v odst. 1 stanoví podrobnější definici pronásledování jakožto jednání, které je:*

a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nelze odchýlit, nebo

b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).“

[49] V čl. 9 odst. 2 pak kvalifikační směrnice poskytuje demonstrativní výčet jednání, která jsou za pronásledování považována, v prvé řadě, dle písm. a) a b) tohoto ustanovení, se za takové jednání považuje „*použití fyzického nebo psychického násilí*“ a „*právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem*“. Nejvyšší správní soud tedy zdůrazňuje, že restrikce, kterým žadatel o mezinárodní ochranu byl a do budoucna může být v zemi svého původu vystaven, nelze hodnotit izolovaně, bez ohledu na další možná příkoří, kterým může čelit. Za pronásledování se totiž dle citovaného čl. 9 odst. 1 písm. b) kvalifikační směrnice považuje i tzv. pronásledování na kumulativním základě, tedy vícero opatření vůči žadateli, jež by sama o sobě intenzity pronásledování nedosahovala, působí tak ovšem ve svém souběhu (srov. např. rozsudky zdejšího soudu ze dne 22. 5. 2009, č. j. 5 Azs 7/2009 – 98, publ. pod č. 1913/2009 Sb. NSS, a ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, publ. pod č. 1749/2009 Sb. NSS).

[50] Není přitom pochyb o tom, že stěžovatel byl dle své výpovědi již při svém prvním zadržení zbaven osobní svobody na delší dobu, konkrétně na měsíc, což již samo o sobě dosahuje intenzity pronásledování jakožto závažný zásah do základních lidských práv ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. a) kvalifikační směrnice, a to i přesto, že stěžovatel nebyl ve vězení, resp. Ve vazbě vystaven fyzickému násilí, jak zdůrazňuje žalovaný, nicméně byl přinejmenším vystaven násilí psychickému, jestliže mu bylo prováděním opakovaných výslechů bráněno ve spánku. Následně byl podroben již méně intenzivním ústrkům, které se však ve svém souhrnu dají připodobnit k obdobné šikaně, kterou zažívaly „politicky nespolehlivé osoby“ rovněž v bývalém totalitním Československu, jehož „reálně-

socialistický“ režim sedmdesátých a osmdesátých let vykazoval, i přes značné geografické, kulturní i ekonomické rozdíly, řadu společných znaků se současným kubánským režimem, a to i ve svých represivních praktikách, mezi něž patří neustálý policejní dohled na těmito tzv. politicky nespolehlivými osobami a jejich opakované předvolávání na policii či krátkodobé zadržování nejen při jakémkoli přestupku dané osoby, ale i v souvislosti s probíhajícími či očekávanými protirežimními aktivitami jiných osob. Tato policejní šikana dle výpovědi stěžovatele vyvrcholila jeho opětovným zatčením (byť na podstatně kratší dobu, ovšem s varováním, že už jeden „záznam“ má) pod záminkou porušení státního smutku vyhlášeného po úmrtí kubánského diktátora Fidela Castra, ačkoli stěžovatel tvrdí (a žalovaný toto jeho tvrzení dosud nevyvrátil), že žádné vládní nařízení v daném ohledu neporušil, neboť rodinnou oslavu konal až po skončení oficiálního smutečního období. V souvislosti s tímto domnělým přestupkem stěžovatel zároveň měl přijít o zaměstnání.

[51] Stěžovatel tedy, vyjdeme-li z jeho dosud nezpochybněné výpovědi, již byl v zemi původu vystaven přímo ze strany státní moci pronásledování a z této perspektivy je třeba v souladu s výše citovaným čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice hodnotit odůvodněnost jeho strachu z pronásledování v budoucnu. Je přitom až zarážející (byť při znalosti dosavadní rozhodovací praxe žalovaného nikoli překvapivé), jaké pochopení projevil žalovaný ve svém rozhodnutí pro uvedené praktiky totalitního režimu na Kubě, velmi se podobající počínání represivních složek v bývalém Československu, v porovnání s minimální snahou porozumět důvodům, proč stěžovatel hledá před těmito praktikami ochranu v České republice, které chce být, alespoň dle čl. 1 odst. 1 Ústavy, demokratickým právním státem.

[52] Závěry žalovaného i městského soudu, podle nichž k naplnění intenzity pronásledování ani vážné újmy nedošlo, neboť stěžovatel nebyl z ničeho obviněn, vězněn (sic!) ani fyzicky napaden, nebo že ze skutečnosti, že byl v období jednoho roku, resp. dvou let desetkrát předvolán policií, nelze dovodit intenzivní zájem kubánské policie o něj, jsou ve světle zmiňované výpovědi stěžovatele a již jen těch informací o zemi původu, které se nacházejí ve správním spisu (viz dále), zcela nepodložené. Vrcholem tendenčního překrucování výpovědi stěžovatele za účelem přijetí opačných závěrů, než které z této výpovědi skutečně vyplývají, je pak tvrzení žalovaného, že se stěžovatel dostavoval na policii dobrovolně. Jako by snad měl stěžovatel na výběr a mohl si dovolit se na policejní služebnu nedostavit či tam policisty nedoprovodit bez rizika svého opětovného uvěznění, a to i na podstatně delší dobu. Stěžovatel během pohovoru na otázku, zda šel při svém druhém zadržení s policisty na policejní stanici dobrovolně, odpověděl: „*Ano, šel jsem klidně, dobrovolně, aby mě neobvinili z kladení odporu policii. Protože to by mi ještě přitížilo.*“ Z toho je zcela zřejmé, o jaký druh „dobrovolnosti“ se jednalo, a jistě tomu porozuměl i žalovaný.

[53] Tvrzení žalovaného a městského soudu, že stěžovatelovo zadržení policií jej bezprostředně nevedlo k rozhodnutí opustit zemi původu, nejenže nemá oporu ve spisovém materiálu, ale naopak dle dosud nezpochybněného azylového příběhu stěžovatele jeho problémy s policií po tomto incidentu neskončily a stěžovatel se rozhodl opustit zemi až po opětovném zadržení policií v roce 2016 a následném zájmu policie o jeho osobu, který mu do H. potvrdil jeho bratr. Jak již přitom bylo konstatováno, dle čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice je skutečnost, že žadatel již byl pronásledován nebo byl vystaven

přímým hrozbám pronásledování, závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování se již nebude opakovat.

[54] Žalovaný ani městský soud ve svých rozhodnutích neprezentovali žádné závažné důvody, proč se domnívat, že není přiměřeně pravděpodobné, že by byl stěžovatel vystaven obdobnému pronásledování i po svém návratu do země původu, tedy že by stěžovatel byl, jak předpokládal, opětovně uvězněn či přinejmenším podroben další policejní šikaně, přesto žalovaný i městský soud bez jakéhokoli reálného podkladu vycházeli z toho, že stěžovatel nemůže mít odůvodněný strach z pronásledování v zemi původu. Žalovaný se sice obecně zabýval tím, jaká je situace Kubánců vracejících se do země původu, ale i v této souvislosti ignoroval skutečnost, že dle dosud nezpochybněné výpovědi stěžovatele ho kubánské úřady a represivní složky zjevně považují, vzhledem k jeho dosavadním „záznamům" u policie, za osobu kubánskému totalitnímu režimu nepřátelskou nebo přinejmenším „politicky nespolehlivou". Z informace MZV ČR ze dne 15. 3. 2017, č. j. 913285/2017-LPTP, která je součástí správního spisu, vyplývá, že „*k nedodržování příslušných ustanovení migračního zákona či k jejich svévolnému výkladu dochází v případě některých opozičních aktivistů*" a že „*v drtivé většině případů kubánské úřady soustavně nesledují osoby, které se vracejí do vlasti po dlouhodobějším pobytu v zahraničí*". Ovšem vzhledem k tomu, že stěžovatel byl od roku 2014/2015 soustavně sledován kubánskou policií a byl považován za osobu přinejmenším politicky nespolehlivou, není zřejmé, na základě jakého podkladu dospěli žalovaný i městský soud k závěru, že se tak nebude opětovně dít po návratu stěžovatele do země původu a že stěžovateli nehrozí opětovné uvěznění, jak vypověděl.

[55] Nesprávné závěry žalovaného i městského soudu k otázce odůvodněnosti strachu stěžovatele z pronásledování souvisejí i s tím, že neshledali, že by dosavadní příkoří ze strany policie jakkoli souviselo s uplatňováním politických práv a svobod stěžovatelem ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu ani se zastáváním určitých politických názorů ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Tyto závěry jsou přitom jednoznačně chybné z hlediska uvedeného důvodu pronásledování dle § 12 písm. b) zákona o azylu.

[56] Jedním z výše citovaných prvků definice uprchlíka [podmínek pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu] je souvislost (kauzální nexus) ve smyslu čl. 9 odst. 3 kvalifikační směrnice (§ 28 odst. 6 zákona o azylu) mezi pronásledováním a azylově relevantními důvody pronásledování („*Convention reasons*") taxativně uvedenými v čl. 2 písm. d) a v čl. 10 kvalifikační směrnice [v § 12 písm. b) zákona o azylu]. Jak již bylo konstatováno, v posuzované věci přichází na základě výpovědi stěžovatele do úvahy především jeden z těchto důvodů, a to zastávání politických názorů. V této souvislosti je ovšem třeba přihlédnout k tomu, že čl. 10 odst. 1 písm. e) kvalifikační směrnice definuje tento důvod velmi široce, když uvádí, že „*pojem politických názorů zahrnuje zejména zastávání názorů, myšlenek nebo přesvědčení ohledně potenciálních původců pronásledování uvedených v článku 6 a jejich politik nebo postupů, bez ohledu na to, zda žadatel podle dotyčných názorů, myšlenek nebo přesvědčení jednal*", a zároveň dle čl. 10 odst. 2 kvalifikační směrnice (a obdobně dle § 28 odst. 5 zákona o azylu) platí, že při posuzování otázky, zda žadatel má odůvodněnou obavu z pronásledování, není důležité, zda žadatel skutečně má mj. politické charakteristické rysy, které vedou k pronásledování, jestliže původce

pronásledování tyto rysy (politické názory, politické přesvědčení apod.) žadateli připisuje (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 - 67, publ. pod č. 1713/2008 Sb. NSS).

[57] V nyní posuzované věci stěžovatel od počátku přisuzoval svému pronásledování ze strany policie politické motivy a upozorňoval na to, že ačkoli nebyl nijak politicky aktivní a dokonce ve správním řízení uvedl, že nemá žádné politické přesvědčení (byť negativní hodnocení komunistického režimu následně během pohovoru vyjádřil), policie jakožto represivní složka totalitní moci v zemi původu ho považovala, ať již důvodně, či nikoli, za politicky nespolehlivou osobu, tedy osobu, která není k tamnímu režimu dostatečně loajální, což policie odvozovala zejména od toho, že měl stěžovatel pomáhat českému novináři s distribucí léků a finančních prostředků představitelům protirežimní opozice. Stěžovatel přitom nebyl na motivy (ani jiné podrobnosti) svého zapojení do uvedené pomoci během pohovoru dotazován, což je určitě chyba, neboť je povinností žalovaného vést pohovor tím směrem, aby jeho výsledek byl dostatečně konkrétní pro potřeby posouzení důvodů pro udělení mezinárodní ochrany (srov. již zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 – 74).

[58] Nebylo tedy dosud objasněno, zda se stěžovatel do této činnosti zapojil z primárně politických důvodů, nebo ho k tomu vedly např. výlučně humanitární motivy. V každém případě však na to policie dle výpovědi stěžovatele reagovala jeho měsíčním uvězněním, během něhož byl stěžovatel podroben opakovaným podrobným výslechům ohledně svého zapojení do této činnosti, a jeho následným sledováním a předvoláváním v případě jakéhokoli podezření, že by se mohl do „protistátní“ činnosti opět zapojit. Uvedené vnímání stěžovatele kubánskými úřady a represivními složkami jakožto osoby, pokud ne vůči kubánskému režimu otevřeně nepřátelské, pak přinejmenším nespolehlivé a nedostatečně loajální, bylo následně dle výpovědi stěžovatele utvrzeno jeho následným údajným přestupkem v podobě pořádání rodinné oslavy po smrti Fidela Castra a svou roli mohlo sehrát i to, že se stěžovatel nezúčastňoval pravidelných vojenských cvičení.

[59] Ze všech uvedených skutečností je souvislost mezi pronásledováním, kterému byl stěžovatel dle své výpovědi dosud vystaven a které mu hrozí rovněž v budoucnu v případě návratu do země původu, a politickou orientací, jež je mu přinejmenším kubánským režimem připisována, zcela zřejmá.

[60] Tvrzení žalovaného i městského soudu, že stěžovatel nebyl pro kubánskou policii zájmovou osobu, jelikož mohl bez jakýchkoliv potíží ze země původu vycestovat, je opět jen ničím nepodloženou spekulací. Totalitní moc není v žádné zemi, a tím méně v zemi pozdního socialismu, jaký vládne na Kubě, dokonale fungující mašinérií, jejíž represivní opatření vůči skutečným či domnělým oponentům režimu by byla vždy logicky a předvídatelně uplatňována, aby bylo možné tak, jak to činí žalovaný, vždy přesně odhadnout, jak se režim vůči konkrétní osobě zachová. Jedním z podstatných faktorů bude nepochybně vždy náhoda, stejně jako konkrétní vykonavatelé státní moci, kteří osud daného člověka ovlivňují. Nelze tedy bez dalšího, zejména bez jakékoli opory ve shromážděných informacích původu, tvrdit, že všem občanům, které kubánský režim z různých důvodů považuje za nespolehlivé, bude nutně bránit ve vycestování; naopak mu může u některých osob vyhovovat, že se jich tímto způsobem „zbaví“. Z již

připomínaného totalitního Československa jsou známy i takové extrémní případy, kdy některým nepohodlným občanům bývalý režim umožnil do „kapitalistické ciziny“ vycestovat, avšak již jim nedovolil se do vlasti navrátit a tito lidé se tedy v exilu ocitli nedobrovolně.

[61] Ostatně žalovaný si v této otázce protiřečí, když na jedné straně jako azylově relevantní zdůrazňuje skutečnost, že stěžovateli bylo umožněno legálně vycestovat přes oficiální hraniční přechod (mezinárodní letiště v H.), ačkoli na jiném místě cituje z již zmiňované informace MZV ČR ze dne 15. 3. 2017, č. j. 913285/2017-LPTP, konstatování, že Kuba je ostrovem, z něhož lze v podstatě vycestovat pouze prostřednictvím leteckého spojení, takže každý cestující musí projít migrační kontrolou, která mu dá výstupní razítko do cestovního pasu, pořídí si jeho fotografii a zanese ho do svého elektronického systému. Pokud tedy kubánský občan nemá možnost být vyslán do zahraničí služebně ani nezvolí riskantní cestu z „Ostrova svobody“ na podomácku vyrobeném plavidle k floridským břehům či nepodnikne neméně riskantní pokus dostat se do Spojených států přes americkou základnu v Guantánamu (viz zpráva ministerstva zahraničí USA ze dne 3. 3. 2017 o dodržování lidských práv na Kubě v roce 2016), nemá jinou možnost, než se skutečně pokusit o legální vycestování, což ho ovšem ještě nediskvalifikuje z možnosti udělení mezinárodní ochrany.

[62] Zcela nesmyslná je pak úvaha městského soudu, že stěžovatel mohl bez problémů získat vízum, proto mu ze strany kubánské policie nic nehrozí. Stěžovatel ve své výpovědi pouze popisoval, jak si vyřizoval na českém zastupitelském úřadu v H. vízum pro následný pobyt v ČR. S jeho udělením tedy neměly kubánské orgány nic společného a tato skutečnost tedy už vůbec nemůže nic vypovědět o tom, zda je stěžovatel pro kubánské úřady tzv. zájmovou osobou. Naopak na to, jakým způsobem bylo schváleno, a zda vůbec nad rámec popisované migrační kontroly při odletu, vycestování stěžovatele ze strany kubánských úřadů, nebyl stěžovatel vůbec dotazován, přestože žalovaný i městský soud činí z jeho legálního vycestování zmiňované dalekosáhlé závěry.

[63] Uvedené závěry Nejvyššího správního soudu o odůvodněném strachu stěžovatele z pronásledování pro jemu připisované politické přesvědčení (nebude-li jeho azylový příběh zpochybněn) podporují rovněž informace o zemi původu, které si sice žalovaný obstaral a učinil součástí správního spisu, jejichž obsah však zcela ignoroval. Z výroční zprávy Amnesty International 2016/17 – *Situace v oblasti lidských práv ve světě – Kuba*, ze dne 22. 2. 2017, například vyplývá, že režimu nepohodlné osoby byly běžně vystavovány svévolnému zatýkání a krátkodobému umístění do vazby, přičemž „*státní orgány praktikovaly určitý postup označovaný za „hru kočky s myší“, který spočíval v tom, že aktivisté byli opakovaně zadržováni, vsazováni do vazby na dobu osmi až 30 hodin a poté propouštěni, aniž by proti nim bylo vzneseno obvinění, a to často několikrát za měsíc*.“ Z výroční zprávy Human Rights Watch ze dne 30. 1. 2018 dále vyplývá, že „*svévolné zadržování je nadále metodou, kterou kubánská vláda využívá k šikanování a zastrašování kritiků, nezávislých aktivistů, politických oponentů a dalších osob. (...) Při zatýkání kritiků příslušníci bezpečnosti jen málokdy předkládají příkaz k zatčení, kterým by prokázali oprávněnost svého jednání. V některých případech jsou zadržení propuštěni poté, co jsou oficiálně varováni, čehož mohou žalobci využít v následném trestním řízení, aby předvedli obraz „závadového“ chování.* (...) *Zadržení jsou často biti, vyhrožuje se jim a jsou drženi po několik hodin nebo dní v samovazbě*“.

[64] Z již zmiňované zprávy ministerstva zahraničí Spojených států ze dne 3. 3. 2017 vyplývá, že podmínky v kubánských věznicích jsou kruté, věznice jsou přeplněné a úroveň sociálních a dalších zařízení i lékařské péče je zde nedostatečná. Vláda nepovolovala sledování podmínek ve věznicích nezávislými mezinárodními ani místními lidskoprávními skupinami, ani neumožnila jejich kontakt s vězni. Dle této zprávy *„[s]vévolné zatýkání a krátkodobé věznění bylo stále běžnou metodou, kterou státní orgány využívaly k potírání nezávislého veřejného projevu a politické činnosti. Policie má ze zákona rozsáhlé pravomoci při zastavování a vyslýchání občanů, jejich identifikaci, zatýkání a prohlídkách. (...) Policisté běžně nakrátko zadržovali občany a někdy vězněné osoby napadali. (...) Zadržené osoby lze ve vazbě kdykoliv vyslýchat, nemají právo dožadovat se přítomnosti právníka při výslechu. Zadržení mají právo nevypovídat, nicméně státní orgány nemají povinnost je o tomto právu informovat. (...) Státní orgány často ignorovaly předepsané postupy zatýkání, zadržovaly podezřelé osoby déle než 168 hodin, aniž by je informovaly o důvodu zatčení, nebo jim umožnily kontakt s právníkem*“. Co se týče osob zadržovaných z politických důvodů, z této zprávy vyplývá, že vláda popírá, že by v zemi nějací političtí vězni byli, ale odmítá umožnit přístup do věznic. V této zprávě je dále konstatováno: *„Počet politických vězňů bylo složité zjistit. Nedostatečná transparentnost státních orgánů a systematické porušování práva na řádný proces zamlžovaly skutečnou podstatu vznešených obvinění, vyšetřování a stíhání, což orgánům umožňovalo stíhat a odsuzovat pokojně se projevující aktivisty lidských práv za páchání trestné činnosti nebo „společenskou nebezpečnost“. (...) Političtí vězni informovali, že bývají dlouhodobě drženi v izolaci. Nedostávalo se jim stejné ochrany, jako měli ostatní vězni nebo zadržení. Státní orgány také často odmítaly politickým vězňům umožnit návštěvy domova, účast na vězeňských vzdělávacích programech, telefonní hovory a někdy návštěvy příbuzných.*“

[65] Těmto informacím o zemi původu, z nichž dle svého tvrzení žalovaný vycházel, stěžovatelova výpověď odpovídá, jelikož dle ní čelil, jakožto pro tamní režim politicky nespolehlivá osoba, obdobným represím ze strany kubánské policie, jako jsou ty, které tyto informace popisují. Jak již bylo konstatováno, skutečnost, že stěžovatel byl kubánskou policií držen ve vazbě, vyslýchán a byl pod její neustálou kontrolou, je závažným ukazatelem odůvodněnosti jeho obav z pronásledování z azylově relevantního důvodu, zvlášť když na základě stěžovatelovy výpovědi ani obstaraných informací o zemi původu nelze tvrdit, že by existovaly závažné důvody se domnívat, že se toto pronásledování již nebude v budoucnu opakovat. Dle citovaných informací o zemi původu je běžnou praxí kubánské policie, že zadržené osoby nejsou oficiálně obviněny, takže argument žalovaného i městského soudu, že stěžovatel dosud nebyl z ničeho oficiálně obviněn, rozhodně nevede k závěru, že již nebude pro jemu připisovanou politickou orientaci nadále pronásledován.

[66] Naopak v případě souvislosti s důvodem pronásledování dle § 12 písm. a) zákona o azylu, resp. čl. 43 Listiny základních práv a svobod, k jehož provedení do podústavního práva dané ustanovení zákona slouží, Nejvyšší správní soud stěžovateli přisvědčit nemohl, neboť taková souvislost dosud v řízení prokázána nebyla. Jak již bylo konstatováno, uvedený důvod pronásledování, který je jednou z podmínek udělení tzv. ústavního azylu dle § 12 písm. a) zákona o azylu, se sice s důvodem pronásledování na základě zastávání politických názorů dle § 12 písm. b) zákona o azylu do určité míry překrývá, v žádném případě se však nejedná o totožné kategorie (viz např. rozsudek Nejvyššího správního

soudu ze dne 19. 12. 2014, č. j. 5 Azs 104/2014 – 39). Jak Nejvyšší správní soud judikoval již v rozsudku ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 – 67, publ. pod č. 1713/2008 Sb. NSS, „*ustanovení § 12 písm. a) zákona o azylu musí být vykládáno souladně s čl. 43 Listiny základních práv a svobod a celkovou systematikou Listiny; za politická práva a svobody tudíž musejí být pokládána politická práva ve smyslu hlavy druhé oddílu druhého Listiny základních práv a svobod*“.

[67] Byť ani u uplatňování politických práv a svobod není třeba, aby se jednalo o činnost politicky významnou či přímo daný totalitní či autoritářský režim zásadně ohrožující, a plně postačí, pokud daná forma aktivity vyvolává pronásledování v dané zemi původu (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 – 57), je v každém případě třeba, aby žadatel nějakou formu aktivity spočívající v uplatňování politických práv a svobod projevil. Judikatura totiž dospěla k závěru, že u ústavního azylu vzhledem k dikci čl. 43 Listiny základních práv a svobod i § 12 písm. a) zákona o azylu nepostačuje, aby původci pronásledování danou aktivitu spočívající v uplatňování politických práv a svobod žadateli pouze připisovali, aniž by ji žadatel skutečně vykonával (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2015, č. j. 6 Azs 151/2015 – 36, a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 2. 2019, č. j. 9 Azs 381/2018 – 61). Zmíněnou faktickou pomoc opozičním představitelům, o níž stěžovatel nezmínil, že by byla jakýmkoli způsobem veřejně prezentována jakožto sdělení určitého postoje, a tím méně soukromou rodinnou oslavu, nelze bez dalšího považovat za výkon svobody projevu, práva shromažďovacího či spolčovacího či jiného politického práva nebo svobody ve smyslu hlavy druhé oddílu druhého Listiny základních práv a svobod (srov. obdobný závěr v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 5. 2013, č. j. 5 Azs 10/2012 – 68, publ. pod č. 2918/2013 Sb. NSS).

[68] Byť tedy již Nejvyšší správní soud žalovanému vytkl, že podrobnosti týkající se zapojení stěžovatele do poskytování faktické pomoci kubánské opozici blíže nezjišťoval, a to ani upřesňujícími dotazy během pohovoru se stěžovatelem, musí zároveň opakovat, že z dosud provedeného dokazování souvislost mezi pronásledováním stěžovatele a azylově relevantním důvodem dle § 12 písm. a) zákona o azylu, na rozdíl od písmene b) téhož ustanovení, nevyplynula.

[69] Pokud jde o možné důvody pro udělení doplňkové ochrany, přicházejí u žadatele v úvahu tehdy, pokud by bylo prokázáno, že mu v zemi původu, resp. v souvislosti s návratem do země původu hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu, a zároveň by nebyla prokázána dostatečná souvislost mezi působením této újmy a důvody pronásledování dle § 12 zákona o azylu. Je ovšem nutno podotknout, že hlavní důvod, který uváděl stěžovatel ve své žádosti, tedy hrozba příkoří spojená s jemu připisovanými politickými názory směřuje přednostně k udělení azylu, a nikoliv doplňkové ochrany, neboť souvislost s azylově relevantními důvody pronásledování dle § 12 písm. b) zákona o azylu, je, jak již bylo vysvětleno, v případě, že nebude zpochybněn azylový příběh stěžovatele, zjevná.

[70] Pouze pro úplnost tedy Nejvyšší správní soud konstatuje, že pokud jde o skutečné nebezpečí vážné újmy dle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, tedy mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání, trpí rozhodnutí žalovaného a jemu předcházející

řízení obdobnými nedostatky jako v případě hodnocení podmínek pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu; mj. žalovaný vůbec nehodnotil výše popisované podmínky panující v kubánských věznicích z hlediska uvedeného ustanovení, neboť dospěl k nesprávnému závěru, že stěžovateli další věznění v zemi původu nehrozí.

[71] Městský soud měl pro tyto v žalobě důvodně vytýkané vady rozhodnutí žalovaného zrušit, namísto toho zcela nesprávně aproboval závěry žalovaného a žalobními body, které se následně promítly do nyní posuzované kasační stížnosti, se v podstatě vůbec nezabýval.

[72] V uvedeném rozsahu tedy shledal Nejvyšší správní soud kasační námitky důvodnými, přičemž zdůrazňuje, že bude úkolem žalovaného v dalším řízení opětovně posoudit žádost stěžovatele v právním rámci nastíněném v tomto rozsudku, k čemuž si bude nutné obstarat nové, aktuální informace o zemi původu, jakož i ty, jež se adresně vztahují k období bezprostředně po smrti Fidela Castra a k opatřením v této souvislosti kubánským režimem uplatňovaným, dále provést doplňující pohovor se stěžovatelem, jakož i výslech svědka A. B. a všechny takto získané důkazy znovu pečlivě a objektivně vyhodnotit z hlediska možného nároku stěžovatele na udělení azylu dle § 12 zákona o azylu, jakož i případně doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu. Nejvyšší správní soud je zároveň nucen opět žalovanému důrazně připomenout závaznost svého právního názoru vysloveného v tomto rozsudku ve smyslu § 78 odst. 5 ve spojení s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s., jakož i skutečnost, že případné nerespektování tohoto závazného názoru žalovaným v dalším řízení by mohlo vést ke vzniku povinnosti správních soudů vyplývající z práva žadatele o mezinárodní ochranu na účinný opravný prostředek k soudu ve smyslu čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice ve spojení s čl. 47 Listiny základních práv Evropské unie, jak byly interpretovány velkým senátem Soudního dvora v jeho rozsudku ze dne 29. 7. 2019, *Torubarov*, C-556/17, ECLI:EU:C:2019:626, přímo udělit stěžovateli mezinárodní ochranu.

IV.
Závěr a náklady řízení

[73] Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. rozsudek městského soudu zrušil. Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského (městského) soudu, a pokud již v řízení před krajským (městským) soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského (městského) soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. V dané věci by městský soud v souladu s vysloveným závazným právním názorem neměl jinou možnost, vzhledem ke zjištěným vadám správního rozhodnutí, než zrušit rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátit k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. rozhodl tak, že sám rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný, jak již bylo uvedeno, postupovat podle závazného právního názoru vysloveného v tomto rozsudku Nejvyššího správního soudu [§ 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 5 s. ř. s.].

[74] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským (městským) soudem. Stěžovatel měl ve věci úspěch a podle § 60 odst. 1 s. ř. s. by mu tedy příslušelo vůči neúspěšnému žalovanému právo na náhradu nákladů řízení.

[75] Stěžovatel ovšem byl ve smyslu § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v relevantním znění, osvobozen od placení soudního poplatku v řízení o žalobě i o kasační stížnosti a z obsahu spisu městského soudu je patrné, že v řízení před městským soudem nebyl zastoupen a nedoložil, že by mu v souvislosti s tímto řízením vznikly jakékoli náklady. V řízení o kasační stížnosti byl stěžovatel zastoupen advokátem, JUDr. Marošem Matiaškem, LL.M., kterého mu ustanovil Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 12. 6. 2020, č. j. 5 Azs 153/2020 – 22. Náklady spojené se zastoupením, tj. hotové výdaje advokáta a odměnu za zastupování, hradí v takovém případě stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s.), nikoli stěžovatel. Vzhledem k tomu, že stěžovateli v řízení o žalobě ani kasační stížnosti náklady řízení nevznikly, rozhodl Nejvyšší správní soud výrokem III. tohoto rozsudku, že se mu náhrada nákladů řízení nepřiznává.

[76] Výrokem IV. rozsudku přiznal Nejvyšší správní soud ustanovenému zástupci odměnu ve výši 6200 Kč za dva úkony právní služby spočívající v první poradě s klientem, včetně převzetí a přípravy zastoupení, a dále v doplnění kasační stížnosti podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bodem 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), paušální náhradu hotových výdajů ve výši 2 x 300 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu a dále náhradu hotových výdajů vynaložených na služby tlumočníka ve výši 500 Kč, které zástupce doložil smlouvou ze dne 9. 7. 2020. Výsledný součet se zvyšuje o částku odpovídající DPH 21 %. Celkem tedy odměna ustanoveného zástupce a náhrada jeho hotových výdajů činí 8833 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 26. srpna 2022

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu